

Інтеграція національних меншин в українське суспільство.

Захист національних меншин — одна з найактуальніших проблем сучасності. До національних меншин належать групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою.

Соціально значущим питанням є інтеграція ромської національної меншини і в українське суспільство.

З огляду на те, що на відміну від більшості національних меншин роми не мають власної державності - це і приводить до того, що ромська національна меншина є найбільш соціально вразливою національною меншиною на всіх територіях свого проживання.

Основні проблеми ромів приблизно однакові в усіх країнах: це соціальна ізоляція від місцевого населення, низький освітній рівень, погані умови життя, тотальна бідність, жахливі житлові умови, погане здоров'я, а також відсутність представників в органах влади.

Міжнародні європейські структури розробили достатньо програм, рекомендацій, вказівок з питань інтеграції ромського населення в суспільство, і різні країни вже мають власний досвід з гуманного вирішення проблеми.

У 2003 році ОБСЄ прийняла «План дій по покращенню положення рома та сінті (західноєвропейські роми. – Авт.) в регіоні ОБСЄ». Цей документ на 23 сторінках докладно розповідає, як полегшити процес інтеграції ромської народності, дотримуючись принципів рівноправ'я та демократичності. Автори особливо наголошують, що всі процеси з інтеграції необхідно робити спільно з лідерами ромських громад, щоб вони розуміли принципи роботи. Крім того, потрібно рости фахівців-ромів з усіх важливих для народності питань.

План зачіпає питання освіти, культури, соціального становища, робочих місць, майнових питань, охорону здоров'я тощо. Весь документ складається зі 139 пунктів. Він носить узагальнений рекомендаційний характер. Але автори наголошують, що інструменти втілення повинні визначати країни-учасниці Плану виходячи зі своїх історичних, культурних та географічних особливостей.

Правовий статус національних меншин в Україні регулюється Конституцією України від 28 червня 1996 р., Декларацією прав національностей України від 1 листопада 1992 р. №1771-ХІІ та Законом України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 р. №2494-ХІІ. Також Україна є стороною міжнародних договорів, які мають на меті захист основних прав національних меншин.

В Україні донедавна не було окремого напряму державної політики, спрямованого на інтеграцію ромів, а відповідно - і спеціальних програм. Таку вимогу - розробити й затвердити стратегію щодо ромів та прийняти план заходів із її реалізації поставив перед Україною Євросоюз у рамках переговорів про лібералізацію візового режиму. У результаті цього 8 квітня 2013 року Президент України підписав указ про створення Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року. Документ охоплює ключові суспільні відносини, в рамках яких потрібні консолідовані зусилля для інтеграції ромів. Як і будь-яка національна стратегія, він є, радше, декларацією про наміри і свого практичного змісту набуває у плані заходів щодо реалізації Стратегії, затвердженому Кабінетом Міністрів України 11 вересня 2013 року. Він передбачає роботу відразу в кількох найважливіших напрямках: соціальний захист та зайнятість, освіта, охорона здоров'я, поліпшення житлово-побутових умов, задоволення культурних та інформаційних потреб. Всього в плані 56 пунктів. Реалізацію плану заходів спущено на обласні держадміністрації, які в свою чергу мають затвердити ці плани для місцевих рад.

Зокрема, передбачено проведення інформаційно-просвітницької роботи, направленої на протидію упередженому ставленню до осіб ромської національності і підвищення рівня обізнаності осіб ромської національності про права людини.

Також планом передбачено забезпечення осіб ромської національності

документами, що засвідчують особу і підтверджують громадянство.

Тому шлях залишається лише один: всім та всіма силами допомогти ромам вийти з вікової ізоляції, навчити їх жити за законами та правилами нашої спільної держави і нарешті допомогти їм інтегруватися в українське суспільство, як це давно зробили десятки інших національностей, що проживають в Україні.

Звісно, інтеграція – процес довготривалий та складний. Але якщо кожен день йти маленькими та непомітними для оточуючих кроками, то за декілька років можна пройти величезний шлях до інтеграції та мирного співіснування.

**Головний спеціаліст Свалявського
районного відділу ДРАЦС
ГТУЮ у Закарпатській області**

М.М.Федорянич